

L'EPIDEMIA DE GRIP DE L'ANY 1918 A AVINYÓ (BAGES).

Segons les anotacions del metge Atilà Herms Jubany.

HERMS i BERENGUER, Josep.

Avinyó, poble situat en el límit del Bages amb el Lluçanès, comprèn en el seu municipi el poblet d'Horta d'Avinyó i la Parròquia de Santa Eugènia de Relat, amb cases de pagès disperses. A l'any 1918 Avinyó comptava amb 1.782 habitants.

Atilà Herms Jubany (1883-1957), llavors metge titular d'Avinyó, nasqué a Avinyó l'any 1883, es llicencià en Medicina l'any 1908, després exercí un any a Sant Boi de Lluçanès i a partir de 1910 inicià l'activitat professional a Avinyó que es perllongà durant 40 anys, es traslladà després a Manresa on exercí uns pocs anys més fins a la jubilació l'any 1953.

En les seves anotacions descriu com en els primers dies de setembre de 1918 (dies 3-5) es presentaren uns 8-10 casos de grip, coincidint amb les dates de la Festa Major d'Artés, poble veí d'Avinyó i els relaciona amb el que significaven les festes majors com a motiu de reunió i trobada amb gent forana i com a factor desencadenant de l'epidèmia, així com va passar amb la Festa Major d'Avinyó, 15 dies més tard, ja que en els dies que seguiren hi hagué una propagació fulminant de l'epidèmia, amb 58 malalts enllitats el dia 18 de setembre i dos dies després ja hi havien 145 cassos, llavors és quan probablement l'epidèmia adquirí la màxima intensitat. Entre els seus papers, en aquests dies, hi ha les anotacions, en receptes, de les cases on hi havia malalts, que es repeteixen diàriament, amb unes 65 cases o famílies afectades a Avinyó, 43 a Horta d'Avinyó i 15 a pagès, a Santa Eugènia de Relat, i 12 cases de pagès de fora del terme municipal que també visitava. Es donà l'anècdota que a Horta d'Avinyó va estar malalta pràcticament tota la població adulta i aquells dies es mantenia únicament en peus una dona que cada dia, després de ser visitats els malalts pel metge, preparava la medicació per a tots ells i la repartia per les cases. Ella morí després, de grip.

El dia 23 de novembre de 1918 quan ja minvà l'epidèmia, feu un resum de dades, que és el següent:

AVINYO (1.782 hab.)

<u>Malalts:</u> 397 (22,2%)		<u>Complicacions:</u> 27	
- Guarits	384	- Infeccions intestinals	9
- Convalescents	6	- Bronco-pneumònies	13
- En curs 1 (bronco-pneumònia)		- Gastritis Ulcerosa	1
- Morts	6	- Otitis mitjana	3
		- Laringitis	1
 <u>Defuncions:</u> 6 (1,5%)			
- Bronco-pneumònies			4
- Gastritis ulcerosa (en gestant)			1
- Meningitis consecutiva a otitis			1

HORTA D'AVINYO

<u>Malalts:</u> 188		<u>Complicacions:</u> 27	
- Guarits	176	- Infeccions intestinals	12
- En curs	1	- Bronquitis hemorràgica	3
- Convalescents	5	- Bronco-pneumònia	10
- Morts	6	- Otitis mitjana	2
 <u>Defuncions:</u> 6 (3,1%)			
- Bronquitis hemorràgica			1
- Bronco-pneumònia			3
- Infecció intestinal			2

SANTA EUGENIA DE RELAT

<u>Malalts:</u> 89		<u>Complicacions:</u> 15	
- Guarits	85	- Laringitis	2
- Convalescents	1	- Bronco-pneumònia	4
- Morts	3	- Bronco-pneumò. (en gestant)	2
		- Infeccions intestinals	6
		- Otitis	1
 <u>Defuncions:</u> 3 (3,3%)			
- Bronco-pneumònia			1
- Bronco-pneumònia (en gestant)			2

DADES GLOBALES:

* Malalts en tot el municipi : 674.

- Guarits	645
- En curs	2
- Convalescents	12
- Morts	15

* Complicacions per edats:

- 20 m. Infecció intestinal	- 5 a. Bronco-pneumònia
- Bronco-pneumònia	
- 35 a. Otitis	- 2 a. Infecció intestinal
- 35 a. Bronquitis capilar	- 38 a. Bronquitis
- 42 a. Bronco-pneumònia	- 9 a. Laringitis
- 5 a. Congestió pulmonar	- 20 a. Infecció intestinal
- 28 a. Infecció intestinal	- 34 a. Infecció intestinal
- 32 a. Laringitis	- 30 a. Laringitis
- 30 a. Pneumònia	- 18 a. Pneumònia
- 20 a. Infecció intestinal	- 21 a. Infecció intestinal
- Infecció intestinal	- Bronquitis
- Bronquitis	- Infecció intestinal amb hemorràgia
- 43 a. Bronco-pneumònia	- 44 a. Bronquitis capilar
- 40 a. Bronco-pneumònia	- 36 a. Bronco-pneumònia
- 74 a. Bronco-pneumònia	- 34 a. Infecció intestinal
	- Bronco-pneumònia
- 30 a. Bronco-pneumònia	- 28 a. Bronco-pneumònia
	- Infecció intestinal
- 36 a. Bronco-pneumònia	- 9 a. Bronco-pneumònia
- 7 a. Bronco-pneumònia	- 6 a. Bronco-pneumònia
- 5 a. Infecció intestinal	- Bronco-pneumònia

CARACTERISTIQUES DE LA MALALTIA

L'anomenada grip espanyola es presentà com a febre eruptiva, caracteritzada per unes pàpules d'un mm. de diàmetre escampades per tot el cos amb predilecció de front, galtes i regió lumbo-sacra, es veïeren en un cas dos hematomes subcutanis de 3 cm. de diàmetre en mig de l'erupció. Aquesta malaltia tenia una tendència molt marcada a les hemorràgies (epistaxi, bronquitis hemorràgica, enterorràgies, metrorràgies, hematomes subcutanis), a la bronquitis capil·lar i al col·lapse. L'erupció es presentava gairebé sempre al tercer dia i en alguns casos de més virulència al quart o cinquè dia. Quan es presentaven complicacions pulmonars o intestinals, l'erupció no es presentava; això, el va induir a creure que l'erupció es transformava en enanema a les mucoses bronquials i intestinals causant les complicacions.

Observem que els grups d'edat més afectats per l'epidèmia i amb més complicacions, eren els de primera infància i adults joves.

Hem trobat, entre les anotacions, dues receptes, en una d'elles hi ha dues fórmules magistrals i en l'altra, una infusió expectorant:

- Sulfat d'estricnina 1 mg.
- Ergotina 5 cent.
- Sulfat de quinina 10 cents. 6-8 al dia.

- Yulipe gomosa 125 gr.
- Conyac 40 gr.
- Ergotina 4 gr.
- Pols ipccacuana 50 mg. Cada hora
- Infusió de polígala.

REFERENCIA A L'EPIDEMIA DE GRIP DE MANRESA

A la monografia de l'alcalde Fius i Palà, observem unes dades epidemiològiques molt similars en percentatges a les d'Avinyó. Quant a morbiditat, de 25.000 habitants, a Manresa, el grip afectà a unes 6.000 persones, amb una mortalitat de 243 pers. (4,4% de la població malalta), també s'observà més freqüent afectació d'infants adults joves.

Respecte a les característiques clíniques, el Dr. Angel Serra Riera, ens exposà a la mateixa monografia, una acurada descripció clínica del curs de la malaltia que coincideix bàsicament, amb la ja esmentada, i ens parlà del tractament emprat que es basava en sudorífics i expectorants en els casos lleus i tòpics generals i cardíacs en els casos greus, com: digital, oli camforat, alcohol, estriçnina, ergotina, quinina i també parla de la medicació col·loïdal en el casos greus amb complicacions.

Deixem testimoni de la nostra admiració per aquests metges de capçalera que en una època en que mancaven recursos sanitaris, s'enfrontaven amb voluntarisme, vocació i professionalitat a les necessitats sanitàries del seu poble.